

Het Koepelproject Arbeidsmarkt Noord is een samenwerking tussen diverse partijen in de Eems Dollard Regio om één grensoverschrijdende onderwijs- en arbeidsmarkt te creëren. Samenwerken in de grensstreek helpt kansen benutten en de mindset positief te beïnvloeden.

DOOR Michiel Malewicz

Koepelproject Arbeidsmarkt Noord

Grensoverschrijdende samenwerking benut kansen in het buurland

An de rand van Nederland is men sneller geneigd naar de rest van het land te kijken voor werk en studie. Dit terwijl er dichtbij in buurland Duitsland veel mogelijkheden zijn. Welke mogelijkheden dit zijn en hoe deze zijn te benutten, verschilt per persoon en regio. In de Eems Dollard Regio¹ is met behulp van INTERREG VA Duitsland – Nederland² financiering in 2015 het Koepelproject Arbeidsmarkt Noord³ gestart. Het koepelproject heeft als doel om het dreigend tekort aan gekwalificeerde werknemers het hoofd te bieden en de concurrentiepositie van het bedrijfsleven in de grensregio te versterken. Het Koepelproject Arbeidsmarkt Noord is ontstaan uit de behoefte van de Noordelijke provincies om meer structuur en samenhang te creëren in diverse kleinere initiatieven in de grensstreek. Het richt zich daarbij niet alleen op partners in de Kreise en gemeenten met directe grensligging en de gebruikelijke stroom grenspendelaars, maar op alle partners op het gebied van werk en onderwijs in Noord-Nederland en de regio Weser-Ems. De activiteiten worden binnen vijf thema's gestructureerd:

1. Vraag naar arbeidskrachten van werkgevers
2. Aanbod van personeel / werkloosheid
3. Mobiliteit van werknemers
4. Ontwikkeling grensoverschrijdende onderwijsmarkt
5. Netwerk, uitwisseling van kennis en communicatie

Vraag centraal

De vraag van de regio staat centraal, waarbij er een duurzame samenwerking ontwikkeld wordt op basis van een lange termijnvisie; een regio creëren waar het vanzelfsprekend is kansen in het buurland te benutten, zonder dat de grens hierbij een rol speelt. Instanties, bedrijfsleven, onderwijs en lokale overheden uit Duitsland en Nederland werken nauw samen om vraagstukken op te lossen en potentieel in de regio te mobiliseren. Hierdoor blijft de regio als geheel interessant voor het bedrijfsleven en voor jongeren om na hun studie te blijven wonen en werken. Secundair wordt de regio aantrekkelijk voor bedrijven en jongeren uit andere regio's om te vestigen. Waar nu een grote vraag aan vakkrachten is, kan dit over een paar jaar verschuiven en is het als regio

belangrijk om efficiënt in te spelen op de veranderende vraag en ontwikkelingen.

Bouwstenen

Binnen het Koepelproject Arbeidsmarkt Noord worden bestaande initiatieven geïntegreerd en nieuwe deelprojecten, de bouwstenen, ontwikkeld die gekoppeld zijn aan een van de vijf beschreven thema's. Elke bouwsteen heeft een eigen focus en betrokken partners vanuit een specifieke achtergrond. Zo focust het deelproject *Sorgen für... Sorgen das...* op grensoverschrijdende stagetrajecten in de zorgsector waarbij achthonderd studenten (400 Nederlandse en 400 Duitse) in het buurland stage lopen. Door met zorginstellingen, onderwijsinstellingen en lokale partners samen te werken, is een groot netwerk ontstaan waarbij studenten ervaring opdoen bij zorginstellingen in het buurland. Dankzij de samenwerking en praktijkervaring, is al veel bereikt, zijn veel hobbels weggenomen en hebben ruim 230 studenten met succes hun stage in het buurland volbracht. De samenwerking tussen de Nederlandse opleiding en de Duitse zorginstellingen is verbeterd, studenten worden beter begeleid in het vinden van

Koepelproject Arbeidsmarkt Noord

Het Koepelproject Arbeidsmarkt Noord benut kansen in het buurland, zonder dat de grens een rol speelt.

woonruimte, voorbereiding op de stageplek en begeleiding tijdens de stage. De examinering op locatie wordt beter voorbereid zodat instelling en student vooraf beter weten wat er verwacht wordt. En nieuwe studenten worden wegwijs gemaakt door studenten die bijna klaar zijn met hun opdracht. Dit helpt nieuwe studenten om de stap in het buurland makkelijker en sneller te zetten.

Zijn studenten voor aanvang van de stage nog in spanning of het allemaal gaat lukken, zo zijn ze na afloop een bijzondere ervaring rijker en kunnen als trotse ambassadeur uit eigen ervaring medestudenten enthousiasmeren. De studenten die geweest zijn, worden nu ingezet om de nieuwe lichterling in te werken en wegwijs te maken. Taal is voor veel studenten iets waar ze tegenop zien. De praktijk leert echter dat door te beginnen en vooral veel Duits te spreken op de werkvloer, de taal snel verbetert.

Werkgeversadvisering

Studenten weten nog te weinig over studiemogelijkheden, werkgevers en stageplaatsen over de grens. Diezelfde werkgever heeft te weinig kennis van de opleidingen en mogelijkheden studenten en werknemers uit het buurland te werven. In het deelproject Werkgeversadvisering ligt de focus op de werkgever in de regio. Door bedrijven actief te

kwalificaties en sollicitatieprocedures. Naast de proactieve benadering is er door de nauwe samenwerking met diverse partners een netwerk ontstaan waar werknemers en werkgevers op terug kunnen vallen. GrensInfoPunt Eems Dollard Regio (GIP EDR) is voor iedereen het eerste aanspreekpunt waar men met vragen en persoonlijke situaties terecht kan. Bijvoorbeeld met vragen

Dagelijks gaan duizenden studenten en werknemers met veel plezier en succes de grens over.

benaderen en te informeren over de mogelijkheden van werknemers en stagiaires uit het buurland, ontstaat bij de werkgever een andere mindset. De ondersteuning bestaat onder andere uit hulp in het duiden van diploma's,

over werkervaringsplaatsen, toepassing van het MiLoG¹, sociale verzekeringen en het uitwisselen van vacatures. En als een bedrijf een werknemer uit het buurland heeft aangenomen, kan men ook tijdens en na afloop een beroep

doen op het netwerk en informatie via GIP EDR.

Recent hadden Duitse bedrijven in de IT-sector vraag naar IT studenten en werknemers. De opleiding in Winschoten had voor studenten aan de Nederlandse kant niet direct een geschikte stageplaats. Door de Duitse werkgever proactief te informeren en te betrekken bij de Nederlandse opleiding, krijgen studenten momenteel een stageplaats in Duitsland aangeboden waar ze na voltooiing van hun stage aan het werk kunnen bij het Duitse bedrijf.

Mindset

De deelprojecten werken nauw samen in een werkgroep. Ervaringen uit de praktijk van deelnemende partners, studenten en werkgevers worden hierin actief gedeeld en besproken. Kennis en ervaring die door andere partners gebruikt wordt om verder te komen. Dit voorkomt dat het wiel op meerdere plekken uitgevonden wordt. Het

opzetten van een functionerend netwerk kost tijd en betrokkenheid van de deelnemende partijen. En misschien wel het allerbelangrijkste, communiceren buiten de projectgroepen. Deel successen en ervaring in de organisaties, de regio en maak bekend wat er voor moois in de regio aanwezig is.⁵ Door samenwerking worden niet alle kansen verzilverd en belemmeringen opgelost. Het helpt wel om de mogelijkheden inzichtelijk te maken en de mindset positief te beïnvloeden. Het zorgt voor wederzijds begrip en bereidheid om als grensregio samen op te trekken en er wat van te maken.

Natuurlijk blijven er thema's zoals bijvoorbeeld sociale verzekeringen en belastingen die verschillend blijven en voor sommigen is het geen optie de stap in het buurland te zetten. Vandaar dat men vooraf goed in moet kunnen (laten) schatten wat de stap in het buurland betekent zodat men een weloverwogen keuze maakt.

Nog te vaak is angst en onwetendheid reden om de kansen überhaupt niet te verkennen. De successen en mogelijkheden worden te weinig gehoord. Dagelijks gaan duizenden studenten en werknemers met veel plezier en succes de grens over, zijn er bedrijven die vacatures vervuld krijgen met kandidaten uit het buurland en werken zorginstellingen nauw samen met opleiders waardoor studenten ervaring opdoen in het buurland en na afronding kunnen blijven werken. Naar mate men zich verdiept in de mogelijkheden, blijkt gelukkig vaak dat het geen gemiste kans hoeft te zijn en dat er veel mogelijkheden zijn. Dit mag vaker en efficiënter gecommuniceerd worden.

Conclusie

In de grensstreek zijn er aan weerszijden van de grens veel kansen. Of en hoe die benut worden, hangt vaak van (persoonlijke) zaken af. Door met lokale partijen aan beide kanten van de grens nauw samen te werken, mogelijkheden te benutten en problemen aan te pakken, ontstaat één regio waarin gezamenlijk werk gemaakt wordt van die kansen. Een blauwdruk is er niet. Wel veel ervaring uit de praktijk waaruit blijkt dat het essentieel is om met partners uit de buurlanden samen te starten en op te trekken. Samenwerking is niet zaligma-

kend, maar wel een belangrijk onderdeel van het succes om de mindset in de regio te veranderen. Dit begint bij enthousiaste medewerkers in organisaties die kansen zien en met partijen in het buurland kunnen samenwerken. Een continu proces waarbij wederzijds begrip voor elkaar en kennis van de verschillen en mogelijkheden cruciaal is. Voorkom concurrentie en korte termijn denken, ga er samen voor en draag het samen uit. Dan creëren we een regio waar het vanzelfsprekend is kansen in het buurland te benutten, zonder dat de grens hierbij een rol speelt. ■

Michiel Malewicz is adviseur bij GrensInfoPunt EDR⁶ en samen met zijn Duitse collega Ilona Heijen verantwoordelijk voor het projectmanagement van het Koepelproject Arbeidsmarkt Noord.
T:+31 597 52 18 18 / edr@edr.eu

Noten

1. De Eems Dollard Regio (EDR) is de noordelijkste Europese grensregio langs de Nederlands-Duitse grens en werd in 1977 opgericht. Het kantoor is gevestigd in Bad Nieuweschans. De EDR bestaat dit jaar 40 jaar www.edr.eu.
2. INTERREG is een gemeenschapsinitiatief dat in het begin van de jaren '90 door de Europese Unie in het leven is geroepen ter bevordering van de grensoverschrijdende samenwerking. Het is één van de centrale instrumenten ter uitvoering van het Europese cohesiebeleid, in het bijzonder het regionaal beleid, dat tot doel heeft de ontwikkelingsverschillen tussen de Europese regio's te verminderen en de economische samenhang te versterken. www.deutschland-nederland.eu/home/
3. Het Koepelproject Arbeidsmarkt Noord is mede mogelijk gemaakt door: Provincies Groningen, Friesland en Drenthe, Niedersachsen, Ministerie van Economische Zaken en INTERREG VA Nederland – Duitsland. www.arbeidsmarkt-noord.eu/koepelproject
4. Mindestlohngesetz (MiLoG). Vanaf 1 januari 2015 geldt een wettelijk minimumloon in Duitsland. Het huidige minimumloon is 8,84 EURO per uur.
5. Het Koepelproject en een aantal deelprojecten zijn als best practices opgenomen in het rapport van het Actieteam Grensoverschrijdende Economie en Arbeid <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/01/30/rapport-grenzen-slechten-regio-s-verbinden-mensen-bewegen>
6. GrensInfoPunt Eems Dollard Regio (GIP EDR) geeft gratis en onafhankelijke informatie over het wonen, werken, ondernemen en studeren in de grensstreek.